

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอตาลสุม จังหวัด อุบลราชธานี
ข้อมูล ณ วันที่ ๑๘ เดือน กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๖๘

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุลนายพนม พิมพรัตน์

๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ เลขที่ ๑๔๓ ม.๕ ต.ตาลสุม อ.ตาลสุม จ.อุบลราชธานี

โทรศัพท์๐๖๑-๙๓๙๕๗๖๒.....Facebookพนม พิมพรัตน์ Line ...๐๖๑-๙๓๙๕๗๖๒.....

เกิด พ.ศ. ๒๕๑๕

ปัจจุบันอายุ๕๓...ปี

๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง

๕. ระดับการศึกษาปริญญาตรี.....

สถาบันการศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.....

คณะ/สาขาวิชา ...สาขารัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต แผนกวิชาการบริหารรัฐกิจ วิชาเอกการบริหารการปกครองท้องถิ่น...

๖. อาชีพปัจจุบัน

☒ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว

☐ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร

ระบุ.....

๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร๒๕๐,๐๐๐..... บาท/ปี

๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ.๒๕๕๘...

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก....ข้าว,มะม่วงน้ำดอกไม้.....

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน๔.....แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

๑. แปลงเรียนรู้การผลิตข้าว
๒. แปลงเรียนรู้การผลิตบัวเก็บผัก
๓. แปลงเรียนรู้การผลิตมะม่วงน้ำดอกไม้นอกฤดู
๔. แปลงเรียนรู้การเลี้ยงกิ้งก่ามกราคม

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน.....๕.....ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

๑. ฐานการเรียนรู้ที่ ๑ การผลิตน้ำส้มควันไม้

๒. ฐานการเรียนรู้ที่ ๒ การผลิตฮอร์โมนไข่

๓. ฐานการเรียนรู้ที่ ๓ กิจกรรมไร่นาสวนผสม

๑) การผลิตมะม่วงนอกฤดู

๒) การเลี้ยงกุ้งก้ามกราม

๓) การทำนาบัวระบบอินทรีย์

๔) การผลิตเชื้อราไตรโคเดอร์มา

๕) การผลิตน้ำหมักชีวภาพ

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน...๙...หลักสูตร ประกอบด้วย

- a. หลักสูตรหลัก จำนวน๓.... หลักสูตร ประกอบด้วย
 ๑. เกษตรทฤษฎีใหม่
 ๒. เศรษฐกิจพอเพียง
 ๓. ไร่นาสวนผสม
- b. หลักสูตรบังคับ จำนวน๓..... หลักสูตร ประกอบด้วย
 ๑. เทคโนโลยีการผลิตพืช
 ๒. การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน
 ๓. การจัดการดิน การผลิตปุ๋ยอินทรีย์
- c. หลักสูตรเสริม จำนวน๓... หลักสูตร ประกอบด้วย
 ๑. การผลิตสารชีวภัณฑ์
 ๒. สถานการณ์การผลิตพืชในปัจจุบัน
 ๓. การตลาดสินค้าเกษตร และ แผนการผลิต IFPP
- d. หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุมาจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)
 - หลักสูตร การทำไร่นาสวนผสม

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้และทักษะด้านการจัดการไร่นาสวนผสม
๒. เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร และเพิ่มรายได้จากการประกอบอาชีพเกษตรแบบผสมผสาน
๓. เพื่อใช้ทรัพยากรดิน น้ำ และพื้นที่อย่างคุ้มค่าและยั่งยืน
๔. เพื่อเป็นต้นแบบการทำเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เนื้อหาหลักสูตร

๑. แนวคิดและหลักการไร่นาสวนผสม
๒. ความหมาย ความสำคัญ และประโยชน์ของไร่นาสวนผสม
๓. ความเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจพอเพียงและการพึ่งพาตนเอง
๔. การวางแผนและการจัดการพื้นที่
๕. การแบ่งพื้นที่ตามสัดส่วน (เช่น นา สวน พืชผสม เลี้ยงสัตว์ แหล่งน้ำ)
๖. การเลือกชนิดพืชและสัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่
๗. การจัดการดิน น้ำ และปัจจัยการผลิต
๘. การใช้ปุ๋ยอินทรีย์และน้ำหมักชีวภาพ
๙. การผลิตและการใช้ประโยชน์จากผลผลิต
๑๐. การจำหน่ายผลผลิตส่วนเกินเพื่อสร้างรายได้

รูปแบบการถ่ายทอดความรู้

๑. การบรรยาย: ถ่ายทอดความรู้เชิงทฤษฎีและแนวคิด
๒. การสาธิตภาคปฏิบัติ: พาชมแปลงเรียนรู้ในไร่นาสวนผสมจริง
๓. การฝึกปฏิบัติ: ให้ผู้เข้าอบรมลงมือทำ เช่น การทำปุ๋ยหมัก การขุดสระน้ำ การปลูกพืชผสมผสาน
๔. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Farmer to Farmer): เปิดเวทีพูดคุยประสบการณ์จริงจากนายพนมและเกษตรกรต้นแบบ

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

ร่วมประชุมคณะกรรมการเครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) และแปลงใหญ่ ระดับจังหวัดทุกครั้ง และมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน เช่น

๑. การเตรียมข้อมูลและวิเคราะห์สถานการณ์

รวบรวมข้อมูลด้านการเกษตรในพื้นที่ เช่น

- ปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกร (เช่น ราคาผลผลิตตกต่ำ ปัญหาศัตรูพืช น้ำไม่เพียงพอ)
- ศักยภาพและทรัพยากรที่มีอยู่ (เช่น พื้นที่เกษตร สินค้าเกษตรสำคัญ กลุ่มเกษตรกร)
- โครงการ/นโยบายที่ดำเนินการอยู่แล้วของหน่วยงาน
- ข้อมูลเหล่านี้จะถูกนำมาใช้ในการวิเคราะห์ SWOT (จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค)

๒. การเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop)

- เข้าร่วมเวทีหารือที่คณะกรรมการจัดขึ้น
- ร่วมเสนอประเด็นปัญหาและความต้องการของเกษตรกร
- ช่วยกันกำหนดยุทธศาสตร์ เป้าหมาย และแนวทางแก้ไข เช่น ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ จัดการน้ำชุมชน

พัฒนาการตลาด

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

ร่วมประชุมคณะกรรมการเครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) และแปลงใหญ่ ระดับจังหวัดทุกครั้ง และเป็นประธานการประชุมให้ความเห็นแนวทางการดำเนินงาน ศพก.ระดับอำเภอ

๖.๑ ขั้นตอนและวิธีการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการ (แผนราย ศพก.)

การจัดทำแผนราย ศพก. เป็นกระบวนการวางแผนเชิงปฏิบัติการรายปี ที่ต้องบูรณาการข้อมูลจากหลายฝ่าย เพื่อให้กิจกรรมของศูนย์เรียนรู้สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่และนโยบายของกระทรวงเกษตรฯ

ขั้นตอนหลัก

ขั้นตอน

รายละเอียด

๑. เตรียมข้อมูลพื้นฐาน

- รวบรวมข้อมูลสภาพพื้นที่ ผลผลิต ปัญหา และศักยภาพของเกษตรกรในเขตบริการของ ศพก.
- สรุปผลการดำเนินงานปีที่ผ่านมาและบทเรียนที่ได้

๒. ระดมความคิดเห็น

- จัดเวทีประชุมในชุมชน เชิญเกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย ตัวแทนกลุ่ม/สหกรณ์ ผู้แทนหน่วยงานรัฐ/เอกชน เข้าร่วม- ใช้เครื่องมือวิเคราะห์ (SWOT, Problem Tree, PRA) เพื่อหาแนวทางพัฒนา

๓. ร่างแผนปฏิบัติการ

- กำหนดโครงการ/กิจกรรมตามหมวด เช่น การอบรม, แปลงสาธิต, การพัฒนา Smart Farmer, การเชื่อมโยงตลาด- ระบุเป้าหมาย ปริมาณ กิจกรรม งบประมาณ ระยะเวลา ผู้รับผิดชอบ ตัวชี้วัด

๔. ตรวจสอบและบูรณาการ

- ประสานกับสำนักงานเกษตรอำเภอ/จังหวัด เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกับแผนระดับอำเภอ/จังหวัด- ปรับแก้ไขให้เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์กระทรวงและนโยบายรัฐบาล

๕. รับรองและประกาศใช้

- เสนอต่อคณะกรรมการ ศพก. และหน่วยงานต้นสังกัดเพื่ออนุมัติ
- จัดทำเอกสารแผนฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้เป็นแนวทางดำเนินงานประจำปี

๖. ติดตามและประเมินผล

- จัดทำรายงานความก้าวหน้า (รายไตรมาส/ครึ่งปี/สิ้นปี)- ทบทวนแผนทุกปี และปรับปรุงตามผลการประเมิน

๖.๒ ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนราย ศพก.กลุ่มผู้มีส่วนร่วมหลัก

๖.๒.๑ เจ้าของ/ผู้บริหาร ศพก. – กำหนดทิศทาง วางเป้าหมาย ร่วมวางแผน และบริหาร ทรัพยากร

๖.๒.๒ คณะกรรมการ ศพก. – ช่วยคิด วิเคราะห์ เสนอแนวทางและตรวจสอบแผน

๖.๒.๓ เกษตรกรเป้าหมาย/Smart Farmer – ให้ข้อมูลความต้องการ ปัญหา

๖.๒.๔ เกษตรอำเภอและเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล – เป็นที่ปรึกษา จัดเก็บข้อมูล และประสานกับหน่วยงานต้นสังกัด

๖.๒.๕ หน่วยงานภาครัฐอื่นที่เกี่ยวข้อง – เช่น กรมชลประทาน (ด้านน้ำ), กรมพัฒนาที่ดิน (ปรับปรุงดิน), ธ.ก.ส. (สนับสนุนสินเชื่อ), อบต./เทศบาล (สนับสนุนโครงสร้างพื้นฐาน)

๖.๒.๖ ภาคเอกชน- สนับสนุนเทคโนโลยี นวัตกรรม ตลาด หรือองค์ความรู้เฉพาะด้าน แผนปฏิบัติการบูรณาการขับเคลื่อน ศพก.” (แผนราย ศพก.)

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แร่งบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

ดั้งเดิม บิดา-มารดา ประกอบอาชีพทำนา ทำการเกษตร ได้รับการปลูกฝังในอาชีพการเกษตร ตั้งแต่อายุ ๑๐ ขวบ เนื่องจากเป็นบุตรคนที่ ๔ จากพี่น้องทั้งหมด ๖ คน พี่สาวและพี่ชายทั้ง ๓ คน ไม่ได้อยู่กับครอบครัว ได้ไปทำงานอยู่กรุงเทพมหานคร นายพนม พิมพรัตน์ต้องช่วยพ่อแม่ทำงานด้านการเกษตรตั้งแต่อายุยังเล็ก ได้ทำ

การฝึกไถนา คราดนา ตลอดจนขั้นตอนการทำงานต่าง ๆ ในฤดูกาลทำนา ก่อนที่จะไปโรงเรียนต้องตื่นเช้ามืดเพื่อไถนาและคราดนาเพื่อให้พ่อและแม่ได้ดำในช่วงกลางวัน หลังจากนั้นจึงอาบน้ำแต่งตัวไปโรงเรียนพร้อมน้องสาวอีกสองคนโดยการเดินเท้าไป-กลับ ประมาณ ๓ กิโลเมตรทุกวัน ในช่วงตอนเย็นต้องรีบกลับจากโรงเรียนมาถอนกล้าเพื่อให้พ่อแม่ได้ดำนาในวันถัดไป ไม่มีโอกาสได้เล่นสนุกตามประสาเด็กในตอนเลิกเรียน ในช่วงฤดูกาลเกี่ยวข้าวก็มีลักษณะกิจกรรมที่คล้ายกันจึงทำให้มีความผูกพันกับพื้นที่นาแห่งนี้ เพราะชีวิตที่ผ่านมาเกือบทั้งหมดได้เติบโตในพื้นดินแห่งนี้ จึงทำให้ได้เห็นถึงความยากลำบากของชาวนา ถ้านับถึงความยากลำบากครอบครัวของ นายพนม พิมพ์รัตน์ ถือว่ามีความยากลำบากที่สุดในหมู่บ้าน จึงทำให้ไม่มีโอกาสได้รับการศึกษาในระดับที่สูง หลังจากสำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นแล้ว ได้เดินทางไปทำงานที่กรุงเทพมหานคร เพื่อส่งเสียให้กับครอบครัวอีกทางหนึ่งตามกำลังความสามารถ จากนั้นเมื่ออายุประมาณ ๒๒ ปี ได้เดินทางกลับภูมิลำเนาด้วยเหตุผลทางด้านสุขภาพ และเป็นความห่วงใยต่อครอบครัวที่อยู่ทางบ้าน ต่อมาเมื่อมีสุขภาพดีขึ้นได้เดินทางไปทำงานที่กรุงเทพมหานครอีกครั้งจนกระทั่งปี ๒๕๔๐ เกิดวิกฤตเศรษฐกิจจึงตัดสินใจกลับภูมิลำเนาเป็นการถาวรเพื่อกลับมาทำการเกษตรโดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง เนื่องจากพื้นที่ในตอนนั้นไม่มีระบบสาธารณูปโภคและดินในพื้นที่ขาดความอุดมสมบูรณ์อย่างมาก ทำให้การดำเนินกิจกรรมด้านการเกษตรเป็นไปอย่างยากลำบาก ต้องใช้ความอดทนและความวิริยะอุตสาหะ ต้องใช้ภูมิปัญญาของตนเองในการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ ตัวอย่างเช่น เลี้ยงไก่พันธุ์ไข่โดยไม่ใช้ไฟฟ้าใช้เทคนิคจุดตะเกียงน้ำมันสำหรับกกลูกไก่ ด้านการประมงได้ทำการเพาะพันธุ์ ผสมพันธุ์ปลา โดยได้ประสบการณ์และเก็บเกี่ยวความรู้ จากการเป็นลูกจ้างตามฟาร์ม จนสามารถนำมาปรับใช้ในพื้นที่ของตนเองได้ ซึ่งมีกิจกรรมด้านการเกษตรในพื้นที่มากขึ้นเรื่อยๆ มีโรงสีข้าวขนาดเล็ก เลี้ยงหมู ฯลฯ ในช่วงปลายปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ได้รับคัดเลือกจาก สำนักงานเกษตรอำเภอतालสุมให้เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่เพื่อเป็นแบบอย่างให้กับเกษตรกร ในตำบลतालสุม ซึ่งรับการฝึกอบรม และได้ไปศึกษาดูงาน ตลอดจนได้รับปัจจัยการผลิต ทั้งพันธุ์พืช และพันธุ์สัตว์ ต่อมาปี พ.ศ. ๒๕๔๑ ได้เริ่มทำนาบัวเป็นเจ้าแรกของอำเภอतालสุม จำนวน ๑ ไร่ พบว่าพืชชนิดนี้สามารถสร้างรายได้ให้กับครอบครัวได้ดีพอสมควร ปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ทำการปรับเปลี่ยนการทำการเกษตรครั้งใหญ่ที่สุดในชีวิต ทำเกษตรครบวงจรร่วมกับบริษัทเอกชนมาส่งเสริมการผลิตลูกพันธุ์ปลาตก ปลา นิล ผลิตขุนเนื้อ เป็นเงินลงทุนจากแหล่งเงินกู้หลายแหล่ง มีเงินหมุนเวียนในระบบกว่า ๓ ล้านบาท ปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ได้ประสบกับปัญหาการตลาด การผลิต การบริหารจัดการ โดยโดนครอบงำจากบริษัทในทุกด้าน จึงคิดว่า “ถ้าไม่มีความพอเพียงจะเป็นอันตรายต่อตนเอง” จึงได้หันกลับมาดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ และได้ตัดสินใจยกเลิกสัญญากับทางบริษัท โดยพบว่าตนเองขาดทุน จำนวน ๑๐๐,๐๐๐ บาท ปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ได้ไปดูงานภาคเหนือ เห็นวิธีผลิตมะม่วงนอกฤดูส่งออกที่จังหวัดพิจิตร แล้วเกิดความสนใจจึงได้สอบถามกระบวนการผลิตจากเจ้าของสวนโดยละเอียด และได้กลับมาทดลองในพื้นที่ของตนเอง จำนวน ๕๐ ต้น พบว่าได้ผลดี สามารถสร้างรายได้เป็นอย่างดี และได้ทำต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ปี พ.ศ. ๒๕๕๖ สนใจการเลี้ยงกิ้งก่ากาม จึงศึกษาจากอินเทอร์เน็ต แล้วทดลองเลี้ยง จำนวน ๑๐๐,๐๐๐ ตัว กุ้งมีการเจริญเติบโตได้ดี ปัญหาที่พบคือ อาหารมีราคาแพง การขนส่งไม่สะดวก ต้องสั่งในปริมาณมาก ทำให้อาหารเสื่อมคุณภาพก่อนใช้หมด มีอาหารสะสมในบ่อเป็นจำนวนมากจนเกิดโรคเหงือกดำ จึงหันมาผสมอาหารใช้เองจากวัตถุดิบที่มีในท้องถิ่น เช่น ปลาป่น อาหารหมู อาหารไก่ หอยเชอรี่ ซึ่งให้โปรตีนสูง ใช้เลี้ยงกุ้งทุกระยะจนถึงจำหน่าย ปัจจุบันได้เพิ่มกิจกรรมขึ้น คือ เลี้ยงเป็ดไข่ ไก่ไข่ กระบือ เพาะเห็ด เลี้ยงกุ้งในนาข้าว ปลูกมะม่วง ๑๐ ไร่ สำหรับผลิตให้ออกนอกฤดู

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

ปัญหาและความท้าทายสำคัญ ที่ผลักดันให้ต้องหันมาใช้ หลักวิชาการและนวัตกรรมทางการเกษตร ได้แก่

๒.๑) ความยากจนและความลำบากในวัยเด็ก

- ต้องช่วยครอบครัวทำการเกษตรตั้งแต่เล็ก ขาดโอกาสทางการศึกษา
- ทำให้ตระหนักถึงความยากลำบากของอาชีพชาวนาและความจำเป็นที่จะต้องหาวิธีการเกษตรที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

๒.๒) ข้อจำกัดของทรัพยากร

- พื้นที่การเกษตรขาดความอุดมสมบูรณ์ ไม่มีระบบสาธารณสุขปศุสัตว์พื้นฐาน
- ต้องหาวิธีปรับปรุงดิน น้ำ และการผลิตให้เหมาะสมโดยอาศัยความรู้ทางวิชาการ

๒.๓) วิกฤตเศรษฐกิจปี ๒๕๔๐

- เป็นจุดเปลี่ยนที่ทำให้ต้องกลับบ้านมาพึ่งพาการเกษตร
- ทำให้เห็นความสำคัญของหลักเศรษฐกิจพอเพียง และการใช้เทคโนโลยีลดต้นทุน

๒.๔) ปัญหาการตลาดและรายได้ไม่มั่นคง

- การทำนาอย่างเดียวไม่พอเลี้ยงครอบครัว จึงต้องมองหาพืชและสัตว์เศรษฐกิจใหม่ ๆ เช่น มะม่วงนอกฤดู กุ้งก้ามกราม เพื่อเพิ่มรายได้

๒.๕) ปัญหาด้านต้นทุนการผลิตสูง

เช่น ค่าอาหารกุ้งที่แพงและเสื่อมคุณภาพง่าย ผลักดันให้คิดค้นนวัตกรรม เช่น การผลิตอาหารกุ้งเองจากวัตถุดิบท้องถิ่น

๒.๖) ความต้องการพึ่งพาตนเองและความยั่งยืน

- ประสบการณ์ความล้มเหลวทำให้ต้องหันมาใช้ความรู้ทางวิชาการ ผสมผสานภูมิปัญญาชาวบ้านกับเทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อสร้างระบบเกษตรครบวงจร ลดความเสี่ยง และเพิ่มความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

การปรับใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมทางการเกษตร

๑. การจัดการดิน น้ำ และสิ่งแวดล้อม

- ผลิต ปุ๋ยหมักชีวภาพ / ปุ๋ยน้ำหมักสูตรต่าง ๆ จากวัสดุเหลือใช้เพื่อลดต้นทุนและเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน

- ผลิต น้ำหมักชีวภาพ และน้ำส้มควันไม้ เพื่อบำรุงพืชและป้องกันแมลงศัตรูพืช

- ใช้ การปลูกพืชหมุนเวียนและพืชอายุสั้น เพื่อรักษาสมดุลของดินและเพิ่มรายได้เสริม

๒. การลดการระบาดของศัตรูพืชและโรคพืช

- ใช้ สมุนไพรท้องถิ่น แทนสารเคมี เช่น น้ำส้มควันไม้ สารชีวภัณฑ์

- ผลิตและใช้ เชื้อราไตรโคเดอร์มา สำหรับควบคุมโรคพืช

- ใช้ ฮอร์โมนไข่ และ สารชีวภัณฑ์ เพื่อกระตุ้นการเจริญเติบโตและเพิ่มผลผลิต

๓. การเพิ่มผลผลิตและคุณภาพผลผลิต

- ทดลองและพัฒนา การปลูग्มะม่วงนอกฤดู เพื่อเพิ่มมูลค่าและรายได้
- พัฒนาสายพันธุ์ บัวลูกผสม (ผสมบัวหลวงขาวกับบัวหลวงชมพู) เพื่อให้ได้ผลผลิตมากขึ้น ผักใหญ่ขึ้น และรสชาติดีขึ้น

- ใช้ เทคนิคการฉีดฮอร์โมนไผผสมนมข้นหวานและไตรโคเดอร์มา เพื่อเพิ่มความหวานของเมล็ดบัว

๔. การเลี้ยงสัตว์และประมงแบบลดต้นทุน

- ผลิตอาหารสัตว์เอง จากวัตถุดิบท้องถิ่น เช่น ปลาป่น หอยเชอรี่ อาหารหมู อาหารไก่ ลดค่าใช้จ่ายและแก้ปัญหาคุณภาพอาหารสำเร็จรูป

- เลี้ยงกึ่งก้ามกรามร่วมกับปลานิล เพื่อบำบัดน้ำเสีย ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

- ทำระบบ เกษตรผสมผสาน เช่น เลี้ยงเป็ดไข่ ไก่ไข่ กระบือ และเพาะเห็ดร่วมกับการปลูกพืช

๕. การเพิ่มมูลค่าและการตลาด

- แปรรูปผลผลิต เช่น บัวอินทรีย์ มะม่วงนอกฤดู พืชผักปลอดสารพิษ

- รวมกลุ่มเกษตรกรทำ การตลาดร่วมกัน จำหน่ายผลผลิตในหมู่บ้านและตลาดชุมชน

- วางระบบการบันทึกบัญชีครัวเรือน เพื่อควบคุมรายรับ-รายจ่ายและใช้เป็นต้นแบบให้เกษตรกรในพื้นที่

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

๒.๑) การเรียนรู้และเก็บข้อมูล

- เข้าร่วมอบรม/ศึกษาดูงานจากหน่วยงานราชการและเอกชน เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร กรมประมง
- ศึกษาด้วยตนเองจากอินเทอร์เน็ต ประสพการณ์จากการทำงานในฟาร์ม และการทดลองในพื้นที่จริง

๒.๒) การเลือกและปรับใช้ให้เหมาะกับพื้นที่

- คัดเลือกเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมที่แก้ปัญหาของพื้นที่ เช่น ดินเสื่อมโทรม ศัตรูพืชระบาด ต้นทุนสูง

- ดัดแปลงให้เหมาะสมกับทรัพยากรท้องถิ่น เช่น

ผลิตปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ และเชื้อราไตรโคเดอร์มา ใช้วัสดุเหลือใช้จากฟาร์มและชุมชน
ผลิตอาหารกึ่ง/สัตว์เองจากหอยเชอรี่ ปลาป่น อาหารไก่-หมู

๒.๓) การทดลองและพัฒนา

- ทดลองใช้ในแปลงเล็กก่อน เช่น มะม่วงนอกฤดู ๕๐ ต้น, เลี้ยงกึ่งก้ามกราม ๑๐๐,๐๐๐ ตัว
- ติดตามผล ปรับสูตรและเทคนิค เช่น ฉีดฮอร์โมนไข่ + นมข้นหวาน + ไตรโคเดอร์มา เพื่อเพิ่มความหวานเมล็ดบัว

๒.๔) การขยายผลและทำเป็นระบบ

- ขยายการผลิตเมื่อได้ผลดี เช่น ปลูग्มะม่วงนอกฤดูเพิ่มเป็น ๑๐ ไร่, ทำระบบนาบัวอินทรีย์ ร่วมกับนาข้าว

- จัดทำ ฐานเรียนรู้ใน ศพก. เช่น ฐานผลิตน้ำส้มควันไม้ ฐานทำปุ๋ยชีวภาพ ฐานการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน

๒.๕) การถ่ายทอดและเชื่อมโยงเครือข่าย

- ถ่ายทอดองค์ความรู้ให้เกษตรกรในพื้นที่ ผ่านหลักสูตร ศพก. เช่น “การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน”, “การจัดการดินและการผลิตปุ๋ยอินทรีย์”

๒.๖) เชื่อมโยงเครือข่ายเกษตรกรร่วมปลูกพืชผักปลอดภัย ทำการตลาดร่วมกันในชุมชน

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

ขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ

๓.๑) การวิเคราะห์ดินก่อนการปลูก

- นำดินจากแปลงมาส่งตรวจที่ศูนย์วิจัยดิน/สำนักงานเกษตร
- ได้ผลวิเคราะห์ค่าความเป็นกรด-ด่าง (pH) และปริมาณธาตุอาหารหลัก-รอง
- นำผลไปกำหนดสูตรปุ๋ยที่เหมาะสม เพื่อลดการใช้ปุ๋ยเคมีเกินความจำเป็น และปรับปรุงบำรุงดินให้อุดมสมบูรณ์

๓.๒) การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

- ใช้ ปุ๋ยหมักชีวภาพและปุ๋ยน้ำหมักสูตรต่าง ๆ ที่ผลิตเอง เช่น น้ำหมักจากเศษพืช ผลไม้กากน้ำตาล ร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ในปริมาณที่ดินต้องการ
- เสริมปุ๋ยเคมีเฉพาะธาตุที่ขาด ตามที่ผลวิเคราะห์บอก เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุน

๓.๓) การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชให้เหมาะสม

- คัดเลือกพันธุ์ข้าวและพืชผักที่ ทนต่อสภาพอากาศในพื้นที่ และ ด้านทานโรค-แมลง ได้ดี
- มะม่วงใช้เทคนิคผลิตนอกฤดู โดยปรับใช้ฮอร์โมนไข่และการจัดการน้ำ เพื่อให้ได้ผลผลิตตรงตามความต้องการตลาด
- บัวอินทรีย์ ปรับสูตรบำรุงและใช้จุลินทรีย์ไตรโคเดอร์มาเพื่อลดการเกิดโรคในแปลง

๓.๔) การจัดการโรคและแมลงศัตรูพืชด้วยหลักวิชาการ

- ใช้ น้ำส้มควันไม้ ไข่ขี้ไก่แมลง แทนการใช้สารเคมี
- ผลิตเชื้อรา ไตรโคเดอร์มา และใช้ พืชสมุนไพร เป็นสารชีวภัณฑ์ควบคุมโรคพืช
- ใช้การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน (IPM) ร่วมกับการปลูกพืชหมุนเวียนเพื่อลดการสะสมของโรค

๓.๕) การจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ

- ใช้น้ำหมุนเวียนในบ่อเลี้ยงกุ้ง และบำบัดน้ำเสียด้วยการเลี้ยงปลานิล เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
- ใช้ระบบเก็บกักน้ำฝน และร่องน้ำในไร่นาเพื่อลดความเสี่ยงภัยแล้ง

๓.๖) การบูรณาการกับการเลี้ยงสัตว์และระบบไร่นาสวนผสม

- เศษวัสดุจากการปลูกพืช เช่น ฟางข้าว ใช้ทำปุ๋ยหมักหรืออาหารสัตว์
- เลี้ยงเป็ด-ปลาในนาข้าวและบัว เพื่อสร้างรายได้เสริมและช่วยควบคุมหอยเชอรี่ในนา

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติมเพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๓.....ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑)มะม่วงน้ำดอกไม้..... พื้นที่ปลูกจำนวน.....๑๐.....ไร่

๑.๒)บัวเก็บฝัก..... พื้นที่ปลูกจำนวน.....๒.....ไร่

๑.๓)ข้าว..... พื้นที่ปลูกจำนวน.....๕.....ไร่

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๒.....ชนิด ประกอบด้วย

๒.๑)ปลาตะเพียน..... จำนวน.....๕๐๐.....(หน่วย...ตัว...)

๒.๒)กุ้งก้ามกราม..... จำนวน.....๑,๐๐๐.....(หน่วย...ตัว...)

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....ชนิด ประกอบด้วย

๓.๑)วัว..... จำนวน.....๑๐.....(ตัว)

๓.๒)ควาย..... จำนวน.....๕..... (ตัว)

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า.....ข้าว.....มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑) เมล็ดพันธุ์.....เป็นเงิน.....๕๐๐.....บาท/ไร่

๑.๒) ปุ๋ยอินทรีย์.....เป็นเงิน.....๖๐๐.....บาท/ไร่

๑.๓) ค่าชลประทาน.....เป็นเงิน.....๒๐๐.....บาท/ไร่

๑.๔) ค่าเตรียมดิน.....เป็นเงิน.....๖๐๐.....บาท/ไร่

๑.๕) ค่าแรงงาน (หว่านข้าว).....เป็นเงิน.....๔๐๐.....บาท/ไร่

๑.๖) ค่าแรงงาน (หว่านปุ๋ย).....เป็นเงิน.....๔๐๐.....บาท/ไร่

๑.๗) ค่าเก็บเกี่ยว.....เป็นเงิน.....๕๐๐.....บาท/ไร่

รวมต้นทุนการผลิต๓,๒๐๐.....บาท/ไร่

รายได้.....๕,๐๐๐.....บาท/ไร่

๒) สินค้า.....มะม่วงน้ำดอกไม้.....มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑) ปรับปรุงดิน.....เป็นเงิน.....๕๐๐.....บาท/ไร่

๑.๒) ปุ๋ยอินทรีย์.....เป็นเงิน.....๖๐๐.....บาท/ไร่

๑.๓) ฮอร์โมน.....เป็นเงิน.....๑,๐๐๐.....บาท/ไร่

๑.๔) ไตรโคโรเดอร์มา.....เป็นเงิน.....๕๐๐.....บาท/ไร่

๑.๕) ชลประทาน.....เป็นเงิน.....๕๐๐.....บาท/ไร่

๑.๖) ค่าแรงงาน (แต่งกิ่ง).....เป็นเงิน.....๘๐๐.....บาท/ไร่

๑.๗) การห่อผล.....เป็นเงิน.....๖๐๐.....บาท/ไร่

๑.๘) ค่าเก็บเกี่ยว.....เป็นเงิน.....๑,๐๐๐.....บาท/ไร่

รวมต้นทุนการผลิต๕,๕๐๐.....บาท/ไร่

รายได้.....๑๗,๕๐๐.....บาท/ไร่

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรรูปแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....

เฉลี่ยรายได้วันละ.....บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ.....บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....

เฉลี่ยรายได้เดือนละ.....บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ข้าว,มะม่วงน้ำดอกไม้,ปศุสัตว์,ประมง

เฉลี่ยรายได้ปีละ ๒๕๐,๐๐๐ บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

๑. ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง

- มีความรู้และทักษะการทำเกษตรที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาปรับใช้ได้จริง

- ลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลผลิต และมีรายได้มั่นคงมากขึ้น

- มีความมั่นคงในอาชีพเกษตร สามารถดำรงชีวิตได้ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

- ได้รับโอกาสเข้าร่วมโครงการ/อบรม/ศึกษาดูงาน ทำให้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่อง

๒. ประโยชน์ที่เกิดกับเกษตรกรรายอื่น

- เป็นแหล่งเรียนรู้ ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ด้านการทำเกษตรทฤษฎีใหม่

- เกษตรกรรายอื่นสามารถนำแนวทางการลดต้นทุน การใช้สารชีวภัณฑ์ และการจัดการแบบผสมผสานไปประยุกต์ใช้ในแปลงของตนเอง

- มีการรวมกลุ่ม สร้างเครือข่ายเกษตรกร ทำให้เกิดความร่วมมือและพึ่งพากันในด้านการผลิตและการตลาด

๓. ประโยชน์ที่เกิดกับชุมชน

- ศูนย์เรียนรู้กลายเป็นต้นแบบให้กับชุมชน ส่งเสริมให้คนในพื้นที่หันกลับมาทำการเกษตรที่ยั่งยืน

- ลดการอพยพแรงงานออกนอกพื้นที่ เพราะมีอาชีพและรายได้ในท้องถิ่น

- สร้างความเข้มแข็งและความสามัคคีในชุมชน ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน

- ช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชน เช่น การลดการใช้สารเคมี การจัดการดินน้ำอย่างเหมาะสม

- ส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน ทำให้เกิดรายได้หมุนเวียนและเกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยรวม

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

๑.การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ → ลดการใช้ปุ๋ยเคมี ทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์ พื้นฟูโครงสร้างดิน และลดการปนเปื้อนในแหล่งน้ำ

๒.การใช้สารชีวภัณฑ์ เช่น ไตรโคเดอร์มา น้ำส้มควันไม้ และสารสกัดสมุนไพร → ลดการใช้สารเคมีอันตราย ป้องกันศัตรูพืชแบบปลอดภัย

๓.การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน (IPM) → เน้นการควบคุมศัตรูพืชด้วยวิธีธรรมชาติ ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

๔.การเลี้ยงสัตว์ร่วมกับการปลูกพืช (ระบบเกษตรผสมผสาน) → มูลสัตว์ใช้ทำปุ๋ยหมัก เศษพืชนำไปเป็นอาหารสัตว์ ทำให้เกิดการหมุนเวียนทรัพยากรในฟาร์ม

๕.การจัดการน้ำ เช่น ใช้น้ำหมุนเวียนในบ่อกักเก็บร่วมกับปลานิล เพื่อลดการเน่าเสียของน้ำและเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำ

๖.การปลูกพืชหลากหลาย (ไร่นาสวนผสม) → เพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพ และใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดโดยไม่ทำลายระบบนิเวศ

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

๑.ด้านดิน → ดินได้รับการฟื้นฟูจากการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ทำให้ดินร่วนซุย มีอินทรีย์วัตถุเพิ่มขึ้น และลดการเสื่อมโทรมของดิน

๒.ด้านน้ำ → ลดสารเคมีตกค้างในน้ำ การนำน้ำกลับมาใช้ซ้ำในบ่อเลี้ยงสัตว์ช่วยลดการสิ้นเปลืองน้ำและลดมลพิษ

๓.ด้านอากาศ → ลดการเผาฟาง/ตอซัง โดยนำเศษวัสดุการเกษตรไปทำปุ๋ยหมักและอาหารสัตว์ ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

๔.ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ → การทำเกษตรผสมผสานทำให้เกิดการหมุนเวียนในระบบนิเวศ มีทั้งพืช สัตว์ และจุลินทรีย์ที่เอื้อต่อกัน

๕.ด้านชุมชนและสิ่งแวดล้อมโดยรวม → เกษตรกรในชุมชนหันมาใช้วิธีการที่ปลอดภัย ลดการพึ่งพาสารเคมี ทำให้ชุมชนมีสภาพแวดล้อมที่ดีขึ้น

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

- ศพก. รวบรวมและจัดทำข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติ สภาพพื้นที่ดิน น้ำ และพืชเศรษฐกิจหลัก เช่น ข้าว บัว มะม่วง รวมถึงการเลี้ยงกุ้ง-ปลาในพื้นที่

- มีข้อมูลปัญหาและความต้องการของเกษตรกร ทำให้สามารถวางแผนพัฒนาได้ตรงกับความจำเป็นจริงของพื้นที่

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

- เปิดพื้นที่เป็น ศูนย์เรียนรู้ ให้เกษตรกร นักเรียน นักศึกษา และผู้สนใจเข้ามาศึกษาดูงานอย่างต่อเนื่อง

- นายพนมทำหน้าที่เป็น วิทยากร ถ่ายทอดความรู้ด้านเกษตรผสมผสาน การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ การจัดการศัตรูพืชแบบชีวภาพ และการผลิตมะม่วงนอกฤดู

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

- เป็น ที่ปรึกษาแก่เกษตรกร ในการแก้ไขปัญหาดินเสื่อม คุณภาพน้ำ การระบาดของแมลงศัตรูพืช และการเลี้ยงสัตว์น้ำ

- มีการรับฟังปัญหาของเกษตรกรในชุมชน และประสานงานกับสำนักงานเกษตรอำเภอเพื่อร่วมกันแก้ไข

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

- เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านราคาผลผลิต แนวโน้มตลาด และเทคโนโลยีใหม่ ๆ
- ถ่ายทอดองค์ความรู้การทำเกษตรตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ ผ่านการประชุมอบรม และสื่อออนไลน์

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติได้อย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

- ใช้หลายช่องทาง เช่น การอบรมภาคสนาม การลงพื้นที่เยี่ยมแปลง การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการเผยแพร่ผ่านสื่อโซเชียล
- เกษตรกรในชุมชนได้นำความรู้ไปปรับใช้ เช่น การลดต้นทุนด้วยปุ๋ยอินทรีย์ การจัดการน้ำหมักเวียน และการปลูกมะม่วงนอกฤดู
- ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น คือ เกษตรกรมีต้นทุนลดลง ผลผลิตปลอดภัยมากขึ้น และมีรายได้เสริมจากการทำเกษตรผสมผสาน

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

- ทำงานร่วมกับ สำนักงานเกษตรอำเภอ/จังหวัด อบต. โรงเรียน และเครือข่ายเกษตรกร ในการพัฒนา กิจกรรมด้านการเกษตร
- ร่วมขับเคลื่อนนโยบาย เช่น โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง และการสร้าง Smart Farmer
- ส่งเสริมให้ชุมชนมีการรวมกลุ่มเกษตรกร สร้างเครือข่ายการผลิตและการตลาดที่เข้มแข็ง

๔.๑.๔ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

๑. การวางแผนและกำหนดทิศทาง

- กำหนดแผนการดำเนินงานของศูนย์ให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงเกษตรและความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่
- วางแนวทางการจัดกิจกรรมด้านการเรียนรู้ การอบรม และการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ๆ

๒. การประสานงานและเชื่อมโยงเครือข่าย

- เป็นผู้ประสานงานระหว่างหน่วยงานราชการ องค์กรท้องถิ่น และเครือข่ายเกษตรกร
- เชื่อมโยงองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมทางการเกษตรจากหน่วยงานวิชาการสู่เกษตรกร

๓. การเป็นผู้นำทางวิชาการและการเรียนรู้

- ทำหน้าที่เป็น วิทยากรหลัก ถ่ายทอดประสบการณ์และองค์ความรู้ด้านการเกษตรแบบผสมผสาน การลดต้นทุน และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
- เป็นแบบอย่างในการทำเกษตรตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่

๔. การบริหารจัดการศูนย์

- กำกับ ดูแล และติดตามผลการดำเนินกิจกรรมของคณะกรรมการและเครือข่ายเกษตรกรใน ศพก.
- จัดสรรทรัพยากร ปัจจัยการผลิต และงบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุด

๕. การแก้ไขปัญหาและเป็นที่ปรึกษา

- รับฟังปัญหาและข้อร้องเรียนของเกษตรกรในพื้นที่ และนำมาหารือเพื่อหาแนวทางแก้ไข
- ให้คำปรึกษาเรื่องการจัดการดิน น้ำ ปืช และสัตว์ รวมถึงการตลาดสินค้าเกษตร

๖. การขยายผลและสร้างเครือข่าย

- ส่งเสริมให้เกษตรกรในพื้นที่นำความรู้ไปปรับใช้จริง และขยายผลไปสู่เกษตรกรรายอื่น ๆ
- พัฒนาเครือข่ายเกษตรกรต้นแบบในชุมชน เพื่อสร้างความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน

๑.เป็นต้นแบบเกษตรกรในชุมชน

- ภูมิใจที่ได้เป็นตัวอย่างในการทำเกษตรผสมผสาน ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ ซึ่งเกษตรกรรายอื่นสามารถนำไปปรับใช้ได้จริง

๒.ได้ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์

- ภูมิใจที่สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมทางการเกษตรแก่เกษตรกรรุ่นใหม่ นักเรียน นักศึกษา และผู้สนใจ ทำให้ความรู้ถูกขยายผลต่อเนื่อง

๓.การพัฒนาชุมชนและสร้างเครือข่าย

- ภูมิใจที่มีส่วนช่วยสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรในชุมชน ผ่านการรวมกลุ่มและการทำงานร่วมกัน ได้สร้างเครือข่ายเกษตรกรต้นแบบ ทำให้เกิดการพัฒนายั่งยืน

๔.การสร้างรายได้และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

- ภูมิใจที่ตนเองและครอบครัวสามารถมีรายได้ที่มั่นคง และเป็นแรงบันดาลใจให้เกษตรกรคนอื่น ๆ เห็นคุณค่าของการพึ่งพาตนเอง ส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน

๕.การมีส่วนร่วมขับเคลื่อนงานภาครัฐ

- ภูมิใจที่ได้ร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐในการขับเคลื่อนนโยบายและโครงการด้านการเกษตร ทำให้ชุมชนได้รับโอกาสและการสนับสนุนที่มากขึ้น

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

นายพนม พิมพรัตน์ ได้แสดงความเป็นผู้นำทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งมีความโดดเด่นดังนี้:

ความเป็นผู้นำแบบทางการ: นายพนมเคยดำรงตำแหน่งทางการหลายตำแหน่ง ซึ่งเป็นตัวอย่างของผู้นำแบบทางการ เช่น ผู้ใหญ่บ้าน (ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๕๑) สารวัตรกำนัน (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๑) ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน (พ.ศ. ๒๕๔๘-๒๕๕๐) และประธาน ศพก. อำเภอตาลสุม (พ.ศ. ๒๕๕๘)

ความเป็นผู้นำแบบไม่เป็นทางการ: นายพนมเป็นผู้นำที่เกิดจากจิตอาสาและความมุ่งมั่นในการช่วยเหลือผู้อื่น เขาได้เป็นประธานเยาวชนอาสาสมัครคุมประพฤติ และเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตรให้กับเกษตรกรในชุมชน นอกจากนี้ยังเป็นที่ยอมรับจากชุมชนและหน่วยงานต่างๆ และยังเป็นครูบัญชีที่ช่วยให้ความรู้ด้านการทำบัญชีครัวเรือนแก่เกษตรกรในพื้นที่

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

นายพนม พิมพรัตน์ ได้แสดงให้เห็นถึงการเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวมอย่างชัดเจน ดังนี้:

การอุทิศตนเพื่อชุมชน: นายพนมเป็นบุคคลที่มีจิตอาสาและอุทิศตนเพื่อทำงานช่วยเหลือชุมชนและส่วนราชการในหลายภาคส่วน เขามีความมุ่งมั่นที่จะแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจของครอบครัวและเสริมสร้างความรักความสามัคคีในชุมชน

การแบ่งปันความรู้และประสบการณ์: เขาได้นำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการอบรมและการปฏิบัติจริงมาถ่ายทอดให้กับผู้อื่น โดยเป็นวิทยากรและจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ให้เกษตรกรเข้ามาศึกษาและฝึกปฏิบัติจริงได้ตลอดเวลา นอกจากนี้ เขายังได้นำความรู้ที่ได้รับมาพัฒนาต่อยอดเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตสินค้าเกษตร และเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเกษตรกรในชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียง

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

“จงภูมิใจในสิ่งที่ตนเป็น จงพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่”

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

๑. นายประกาศิต แวงวรรณ	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
๒. นางสาวจิราพรพรรณ ไชยพงษ์	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
๓. นางสาวณัฏฐ์ชนากานต์ มอญชัยภูมิ	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
๔. นายพนม พิมพ์รัตน์	ประธาน ศพก.อำเภอตาลสุม

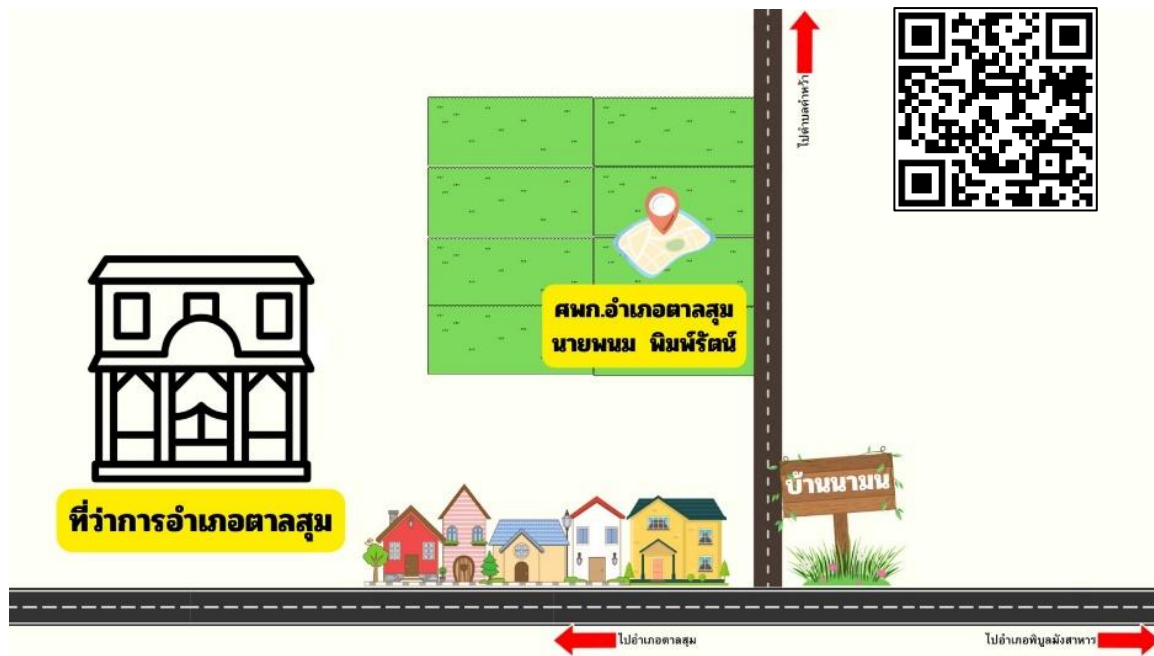
๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

๑. การสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อให้เกษตรกรได้เล่าประสบการณ์ แนวทางการทำงาน และความสำเร็จที่เกิดขึ้น
๒. การให้เกษตรกรเล่าเรื่องเพื่อบันทึกรายละเอียดขั้นตอนและผลการปฏิบัติงานของเกษตรกรอย่างเป็นกันเอง โดยสกัดความรู้และประสบการณ์ที่ฝังลึกออกมา
๓. การสังเกตและเก็บข้อมูลภาคสนาม พื้นที่เยี่ยมแปลงเกษตรกรเพื่อสังเกตผลการนำความรู้ไปใช้

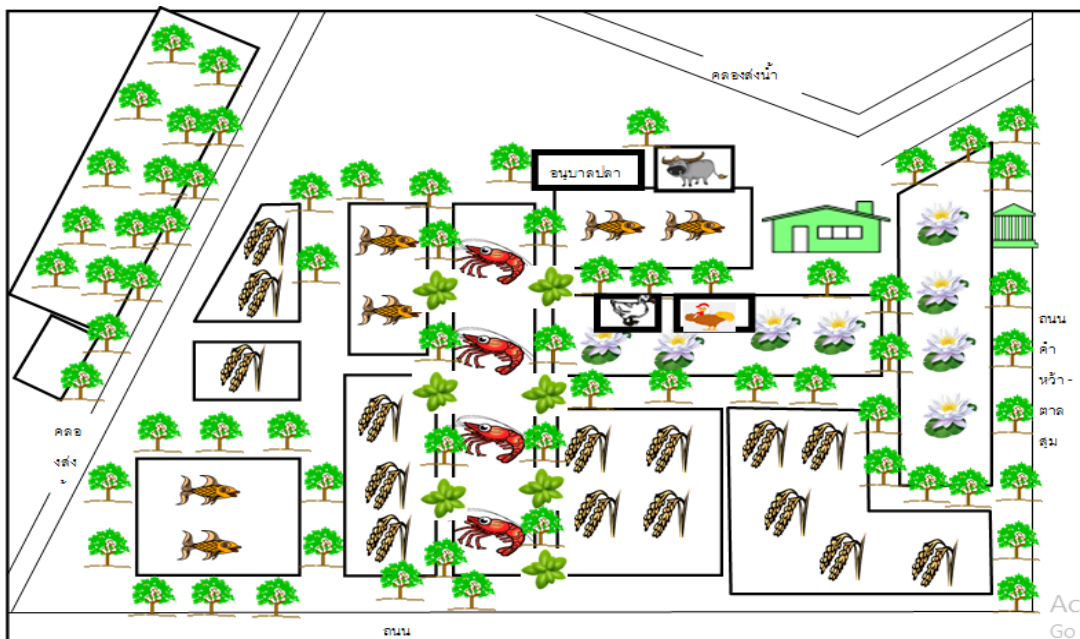
๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

๑. คำถามในการถอดบทเรียนเข้าใจยาก มีหลายประเด็นในหัวข้อเดียวกัน ต้องอาศัยการสื่อสารกับเกษตรกรการตั้งคำถาม และการจับประเด็น เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วน
๒. ในการถอดบทเรียนต้องมีการวางแผนและการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนเพื่อที่จะทำได้ ข้อมูลครบถ้วน
๓. เพิ่มช่องทางมีการศึกษาข้อมูล การดำเนินงาน บทบาทหน้าที่ของเกษตรกรต้นแบบ เพื่อให้สามารถ เข้าไปศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในประเด็นต่าง

ภาคผนวก

แผนผังฟาร์ม

ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอตาลสุม

ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอตาลสุม จังหวัดอุบลราชธานี						
ที่	ชื่อศูนย์เครือข่าย	ประเภท/กิจกรรมหลัก	ที่ตั้งศูนย์		ชื่อ - นามสกุล ประธานศูนย์	เบอร์โทรศัพท์ ประธานศูนย์ เครือข่าย
			หมู่	ตำบล		
๑	เกษตรผสมผสาน	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๒	นาคาย	นางสมปอง พึ่งกุล	๐๙๔๒๙๕๕๐๘๐
๒	ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชนบ้านดอนใต้ ตำบลจิกเทิง	ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.)	๕	จิกเทิง	นายวิสัน ลินชุม	๐
๓	เกษตรผสมผสาน	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๙	ตาลสุม	นายสมบัติ พร้อมสุข	๐๙๔๒๙๕๕๓๑๙
๔	การผลิตข้าวอินทรีย์	ศูนย์เรียนรู้ด้านข้าว / ศูนย์ข้าวชุมชน	๑	หนองงู	นายบุญมี ลาโพธิ์	๐๙๐๙๗๘๙๗๑๖
๕	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลนาคาย	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.)	๒	นาคาย	นางสมปอง พึ่งกุล	๐๙๔๒๙๕๕๐๘๐
๖	การปลูกบัวกินผัก	ศูนย์ปราชญ์ชาวบ้าน	๕	ตาลสุม	นายมงคล สีนเทว	๐๘๖๙๙๕๖๙๕๑
๗	การผลิตพืชอินทรีย์	ศูนย์เรียนรู้ด้านมาตรฐานการผลิตทางการเกษตร	๑๕	ตาลสุม	นายท้อม วงศ์เย็น	๐๘๙๗๒๐๖๐๙๒
๘	การเพาะเห็ดฟางอินทรีย์	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๗	ตาลสุม	นางสาวสร้อยทิพย์ วงศ์สอน	๐๙๙๑๘๙๖๙๖๒
๙	ศูนย์เรียนรู้การทำเกษตรแลผสมผสาน(บ้านนาขม)	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๕	ตาลสุม	นายชัยวัฒน์ หอขทอง	๐๖๔๖๔๘๙๕๑๕
๑๐	เกษตรอินทรีย์	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๑	หนองงู	นายสมคิด ชิงพรม	๐๘๙๗๑๕๙๗๑๑
๑๑	เกษตรผสมผสาน/มันสำปะหลังอินทรีย์	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๑๐	นาคาย	นางพูนมา หลวงไชย	๐๖๑๑๒๐๐๙๖๑
๑๒	เกษตรผสมผสาน	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๑	นาคาย	นายสุเกียรติ ทรงอินดี	๐๘๓๖๗๕๕๖๔
๑๓	เกษตรผสมผสาน	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๒	จิกเทิง	นางนิภาพร นรมภคย์	๐๙๕๐๙๑๙๘๘๘
๑๔	ศูนย์เรียนรู้การปลูกอินทผาลัม	อื่นๆ	๑	หนองงู	นายประติษฐ์ ชิงพรม	๐๘๙๙๗๘๐๙๒๓
๑๕	เกษตรผสมผสาน	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๔	ลำโรง	นางจินดา สายโสภา	๐๘๓๗๒๖๘๕๔๔
๑๖	เกษตรผสมผสาน	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๑	คำหว้า	นางสุภาพ หอมแก้ว	๐
๑๗	มันสำปะหลังอินทรีย์	ศูนย์เรียนรู้ด้านมาตรฐานการผลิตทางการเกษตร	๑๐	นาคาย	นายรังสรรค์ อยู่สุข	๐๙๓๕๓๐๑๙๗๘
๑๘	เกษตรผสมผสาน	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๘	หนองงู	นายรณชิต ทิศศรี	๐๖๕๑๒๑๓๘๐๑
๑๙	เกษตรผสมผสาน	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๑	คำหว้า	นางปาลิตา จันทร่มอง	๐๙๔๒๓๙๙๑๖
๒๐	เกษตรผสมผสาน	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๔	ลำโรง	นางยุภาวดี สมสนิท	๐๖๑๙๒๘๕๒๙๕
๒๑	การแปรรูปพริกยอดสน	ศูนย์เรียนรู้ด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร	๑	ลำโรง	นางประภาสิทธิ์ ผลสวัสดิ์	๐๘๑๑๓๖๓๒๙๔
๒๒	เกษตรผสมผสาน	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๗	นาคาย	นายบุญมี พื้นปุม	๐๖๑๑๘๔๙๗๐๓
๒๓	เกษตรผสมผสาน	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๑	จิกเทิง	นายสมบัติ วงศ์ศรีกุล	๐๙๔๒๙๕๕๘๕๐

การลงพื้นที่ถอดบทเรียน

